

**Postać Włodzimierza Leńskiego w ujęciu
Aleksandra Puszkina oraz Piotra Czajkowskiego jako wyraz przemian
artystyczno - kulturowych XIX - wiecznej Rosji**

Paweł Wolski

12 kwietnia 2015

Streszczenie pracy doktorskiej

Podstawowym założeniem rozprawy doktorskiej jest charakterystyka postaci Włodzimierza Leńskiego w poemacie Aleksandra Puszkina i operze *Eugeniusz Oniegin* Piotra Czajkowskiego oraz indywidualna kreacja aktorska tej postaci przez autora niniejszej rozprawy w inscenizacji *Eugeniusza Oniegina* w Operze na Zamku w Szczecinie.

Zamierzeniem autora jest wykazanie, iż Piotr Czajkowski dokonał świadomego uwspółcześnienia puszkiniowskiej postaci poety Leńskiego w swojej operze oraz ukazanie na czym ono polegało. W tym celu niezbędne było scharakteryzowanie przemian szlacheckiej kultury rosyjskiej na przestrzeni XIX wieku oraz wnikliwa analiza bohatera w obu utworach.

Dodatkowo informacje biograficzne dotyczące obu twórców dopełniają charakterystykę czasów i środowisk artystycznych, jakie reprezentowali.

Proces odszukiwania podobieństw i różnic w treści poematu, librecie oraz wyciągu fortepianowym, dotyczący postaci Leńskiego stanowi kanwę rozważań teoretycznych i jego charakterystyki.

Rozprawa składa się z dwóch części. Pierwsza z nich to nagranie z premiery spektaklu *Eugeniusz Oniegin* Piotra Czajkowskiego w Operze na Zamku w Szczecinie.

Druga część składa się z trzech rozdziałów.

Pierwszy rozdział ukazuje czasy jednego z najwybitniejszych pisarzy rosyjskich Aleksandra Puszkina oraz proces ewolucji kultury rosyjskiej na przestrzeni XIX wieku. Przybliży także okoliczności powstania poematu *Eugeniusz Oniegin* oraz charakteryzuje sylwetkę poety Leńskiego w dziele Puszkina.

Drugi rozdział opisuje przemiany artystyczne rosyjskiego środowiska muzycznego w XIX wieku oraz to, w jaki sposób kompozytor Piotr Czajkowski wykorzystał poemat dygresyjny Aleksandra Puszkina dla stworzenia najbardziej rozpoznawalnego i najczęściej wykonywanego spośród rosyjskich dzieł operowych, *Eugeniusza Oniegina*. Scharakteryzowany jest również proces samej adaptacji poematu Puszkina na potrzeby

libretta opery *Eugeniusz Oniegin*. Na przykładzie jednego z głównych bohaterów, poety Włodzimierza Leńskiego, autor wykazuje, iż twórcy libretta, Piotr Czajkowski i Konstantin Szyłowski, adaptując poemat dokonali szeregu zmian w oryginalnej wersji, co wpłynęło na nadanie tej postaci nowego znaczenia. Dodatkowo konkretne przykłady literackie i muzyczne przedstawiają modyfikacje oryginalnego dzieła dla osiągnięcia zamierzonego celu artystycznego.

W rozdziale trzecim dokonana zostaje, na drodze analizy porównawczej charakterystyka bohatera Włodzimierza Leńskiego u obu twórców. Autor rozprawy wykazuje, iż kompozytor Piotr Czajkowski znacząco rozbudował puszkowski pierwowzór tej postaci oraz obdarzył go szeregiem cech, które powodują jego odmienny odbiór w obu utworach. W rozdziale tym opisana jest również realizacja opery *Eugeniusz Oniegin* na scenie Opery na Zamku w Szczecinie, stanowiąca charakterystykę indywidualnej kreacji aktorskiej autora, który w tej inscenizacji wykonywał partię Leńskiego. Przedstawiony zostaje także proces budowania postaci w spektaklu operowym, będący wypadkową doświadczeń i koncepcji realizatorów przedstawienia oraz indywidualnego podejścia do tematu autora rozprawy.